Oświadczenie złożone
przez senator Ewę Monikę Kaliszuk
na 51. posiedzeniu Senatu
w dniu 28 stycznia 2026 r.

Oświadczenie skierowane do minister edukacji Barbary Nowackiej, do minister zdrowia Jolanty Sobierańskiej-Grendy oraz do minister rodziny, pracy i polityki społecznej Agnieszki Dziemianowicz-Bąk

Szanowne Panie Ministry!

Zgłaszają się do mnie rodzice dzieci chorujących na cukrzycę typu 1, sygnalizując poważny i systemowy problem związany z funkcjonowaniem ich dzieci w polskich szkołach i przedszkolach.

Cukrzyca typu 1 jest chorobą przewlekłą wymagającą stałego monitorowania glikemii, podejmowania natychmiastowych decyzji terapeutycznych oraz podawania insuliny. Dzieci z cukrzycą typu 1 posiadają orzeczenia o niepełnosprawności, w których, zgodnie z art. 6b ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, wskazuje się konieczność stałej lub długotrwałej opieki oraz współudziału opiekuna w procesie leczenia. Jednocześnie w zdecydowanej większości przypadków poradnie psychologiczno-pedagogiczne działające na podstawie przepisów prawa oświatowego odmawiają wydawania orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego dzieciom z cukrzycą typu 1, argumentując, że choroba ta nie wpływa na funkcjonowanie poznawcze dziecka. W efekcie dzieci te formalnie wymagają stałej opieki osoby dorosłej w czasie pobytu w placówce, lecz nie ma żadnych systemowych narzędzi w ramach systemu edukacji, które umożliwiałyby jej realne zapewnienie. Powstaje w ten sposób luka prawna pomiędzy systemem orzecznictwa o niepełnosprawności a systemem orzecznictwa edukacyjnego. Jedno orzeczenie potwierdza konieczność opieki, drugie nie daje podstaw do jej sfinansowania i zorganizowania w szkole lub przedszkolu.

W praktyce prowadzi to do:

— faktycznego wykluczenia części dzieci z cukrzycą typu 1 z żywienia zbiorowego, wycieczek szkolnych i zajęć pozalekcyjnych;

— przerzucenia odpowiedzialności za bezpieczeństwo dziecka w czasie pobytu w placówce na rodziców;

— konieczności stałej obecności rodzica w pobliżu szkoły lub przedszkola, a przez to ograniczenia aktywności zawodowej opiekunów;

— braku możliwości zapewnienia pomocy nauczyciela, asystenta lub innej formy stałego wsparcia.

Szkoły nie otrzymują żadnych dodatkowych środków w ramach kwoty potrzeb oświatowych na dzieci z cukrzycą typu 1, o ile nie posiadają one orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Oznacza to, że dyrektorzy nie mają realnych narzędzi finansowych do organizacji opieki, nawet przy dobrej woli i świadomości problemu. Istotnym problemem jest również brak jednolitych wiążących standardów opieki zdrowotnej nad dziećmi z chorobami przewlekłymi w placówkach oświatowych, w szczególności w zakresie wykonywania czynności medycznych, takich jak pomiar glikemii czy podawanie insuliny. Nie ma systemowego obowiązku oraz jednoznacznego uregulowania odpowiedzialności za wykonywanie tych czynności przez personel szkolny.

Ze względu na przekrojowy charakter problemu, obejmujący jednocześnie obszar ochrony zdrowia, edukacji oraz system orzecznictwa o niepełnosprawności, należy stwierdzić, że jego rozwiązanie nie jest możliwe w ramach kompetencji jednego resortu. Zasadne wydaje się podjęcie skoordynowanych działań międzyresortowych, w tym rozważenie powołania zespołu roboczego z udziałem przedstawicieli Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, którego celem byłoby wypracowanie spójnych rozwiązań legislacyjnych i organizacyjnych. W świetle art. 70 Konstytucji RP (prawo do nauki) oraz art. 68 i 72 Konstytucji RP (prawo do ochrony zdrowia oraz szczególna ochrona praw dziecka) obecna sytuacja oznacza, że prawa dzieci z cukrzycą typu 1 nie są w pełni realizowane, a idea edukacji włączającej w tym obszarze pozostaje w dużej mierze deklaratywna.

Zwracam się zatem z następującymi pytaniami do wskazanych ministerstw.

1. Czy planowane są zmiany legislacyjne zmierzające do ujednolicenia systemów orzecznictwa w przypadku dzieci z chorobami przewlekłymi, w szczególności cukrzycą typu 1?

2. Czy minister edukacji rozważa wprowadzenie rozwiązań umożliwiających przyznanie dodatkowych środków lub form wsparcia organizacyjnego dla szkół przyjmujących dzieci z cukrzycą typu 1, niezależnie od posiadania przez nie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego?

3. Czy minister zdrowia planuje wprowadzenie jednolitych wiążących standardów opieki zdrowotnej nad dziećmi z chorobami przewlekłymi w placówkach oświatowych, w tym uregulowanie kwestii odpowiedzialności za czynności medyczne?

4. Czy minister rodziny, pracy i polityki społecznej planuje zmiany w systemie orzecznictwa o niepełnosprawności, tak aby jego ustalenia były realnie uwzględniane w systemie edukacji?

Ewa Monika Kaliszuk
senator RP